

εγχειρίδιον του Ιταλικού Ορειβατικού Συνδέσμου «Alpinismo», των R. Chabod και G. Cervasutti, που ορισμένα κεφάλαια μετάφρασε και δημοσίευσε ο Ιάκ. Σαντορινάιος στο περιοδικό μας («Το Βουνό» τόμ. 1935, σ. 389-392, 428-436, τόμ. 1936 σ. 152-161, 175-186 και 275-289).

Ως τόπος εξασκήσεως χρησιμοποιείται κατά την Κατοχή μια ορθοπλαγιά στα Τουρκοβούνια («Το Βουνό» 1946, σ. 170-178). Αργότερα, μετά την Απελευθέρωσι, χρησιμοποιείται ως αναρριχητικό πεδίο και το Άρμα («Το Βουνό» 1945, σ. 40-43), ο Υμηττός, το Φλαμπούρι κ.ά. («Το Βουνό» 1946, σ. 170-178).

Το Φθινόπωρο του 1943 ιδρύεται από το Τμήμα Αθηνών και η πρώτη «Ομάς Αναρριχητών» στην Ελλάδα («Το Βουνό» 1946, σ. 170), στην οποία συμμετέχουν όλοι οι αναρριχηταί. Η Ομάδα αυτή οργανώνει διάφορες σχολές, και δημιουργεί πλέον μια ζωηρή αναρριχητική κίνησι, πραγματοποιώντας πολλές και δύσκολες αναρριχητικές διαδρομές σε ελληνικά βουνά.....

Το Τμήμα Αθηνών από το 1954 αρχίζει να χρησιμοποιεί ως κέντρο εκπαίδευσως και την περιοχή του Κακορέματος στον Υμηττό, λόγω του ότι είναι πλησιέστερα στην Αθήνα και υπάρχει μάλιστα δυνατότης να γίνεται εκεί και προπονήσις τις καθημερινές το απόγευμα. Την άνοιξη του 1956 λειτουργεί στο Κακόρεμα συστηματική σχολή («Το Βουνό» 1956, σ. 126). Επίσης δοκιμάζονται και άλλες περιοχές του Υμηττού. Τελικά όμως ως κύρια πεδία πρακτικής εξασκήσεως επεκράτησαν η Πέτρα Βαρυμπόπης και το Άρμα της Πάρνηθας.

Την περίοδο 1950-55 χαρακτηρίζει μια έντονη εξάσκησης στην τεχνική αναρρίχησι. Στις μετέπειτα σχολές δόθηκε μεγαλύτερη σημασία στην ελεύθερη αναρρίχησι, ώστε και στις δύο οι αναρριχηταί να είναι το ίδιο καλά προπονημένοι.....

Το Κ.Σ. του Ε.Ο.Σ. για την δημιουργία καταλλήλων εκπαιδευτών έστειλε το 1956 τους Στ. Βασιλόπουλον και Γ. Μιχαηλίδην να παρακολουθήσουν τα μαθήματα της Αναρριχητικής Σχολής των Δολομιτών, στην περιοχή της Μπρέντα της Ιταλίας. Σχετικές περιγραφές της λειτουργίας της σχολής και των επιδόσεων των Ελλήνων μαθητών, βλ. «Το Βουνό» 1956, σ. 134-140 και 1957, σ. 20-21.

Μετά την επιστροφή τους ο Στ. Βασιλόπουλος δημοσιεύει εις «Το Βουνό» του 1957 (σ. 130-161) ειδικό άρθρο «Οι τελευταίες εξελίξεις στην αναρριχητική τεχνική του βράχου», που μπορεί να χρησιμεύσει και ως εκπαιδευτικό κείμενο των διαφόρων αναρριχητικών σχολών.

Κοντά στους Γιώρ. Μιχαηλίδη και Στ. Βασιλόπουλο δημιουργούνται πλέον αρκετοί αναρριχηταί. Ο Στ. Βασιλόπουλος ασχολείται συστηματικά με την οργάνωσι και λειτουργία αναρριχητικών σχολών, με αποτέλεσμα την δημιουργία αρκετών νέων και πολύ καλών αναρριχητών, όπως οι Μάξ. Παρασκευαΐδης, Λεόντ. Λεοντιάδης, Χρ. Σταματίου, Ευάγγ. Μάϊδος, Δημ. Τσαντίλης κ.ά. Ο Βασιλόπουλος πραγματοποιεί επίσης αξιόλογες πρώτες αναρριχητικές διαδρομές στα ελληνικά βουνά.

Ο Γιώργ. Μιχαηλίδης, εκτός από την εργασία του στις σχολές, ασχολείται κατά κύριον λόγον, ηγούμενος διαφόρων σχοινοσυντροφιών, με την πραγματοποίησι νέων αναρριχητικών διαδρομών στον Όλυμπο, τη Γκαμήλα, το Χελμό, την Γκιώνα, τα Βαρδούσια, τον Παρνασσό. Ο Μιχαηλίδης είναι εκείνος που πραγματοποίησε τις περισσότερες και δυσκολότερες αναρριχητικές διαδρομές στα μεγάλα ελληνικά βουνά. Από τους παλιούς μόνο ο Στ. Πίσσαλας πραγματοποιεί

ακόμα νέες αναρριχητικές διαδρομές, όπως π.χ. στο Γεροντόβραχο το 1958. Πλήρεις τεχνικές περιγραφές για όλες αυτές τις διαδρομές δημοσιεύθηκαν κατά καιρούς στο περιοδικό του Συνδέσμου μας....

Από τους διατελέσαντες εκπαιδευτές στις Σχολές Αναρριχήσεως του Τμήματος Αθηνών, οι Γ. Πολυκράτης, Ν. Δαμίας, Γ. Μαρτζούκος βρίσκονται πλέον μονίμως εγκατεστημένοι στο εξωτερικό.

Εκτός όμως από το Τμήμα Αθηνών και άλλα Τμήματα του Ε.Ο.Σ. οργάνωνουν αναρριχητικά μαθήματα και πρακτικές ασκήσεις, όπως τα Τμήματα Θεσσαλονίκης, Πατρών, Σερρών, Χανίων και Μυτιλήνης.

Το Τμήμα Θεσσαλονίκης χρησιμοποιεί συνήθως για πρακτική εξάσκηση ορθοπλαγιές στην χαράδρα του Ενιπέα, κοντά στο Λιτόχωρο και ως εκπαιδευτή τον Κ. Ζολώτα, οδηγό του Ολύμπου, μαθητή του Γ. Μιχαηλίδη.....

Έτσι, πέρυσι, το Κ.Σ. αποφάσισε να οργανώσει το 1959, οπότε συμπληρούντο 30 χρόνια από την λειτουργία της πρώτης σχολής αναρριχήσεως στην Ελλάδα, μια πολυήμερη αναρριχητική σχολή για προχωρημένους νεαρούς αναρριχητές, που να λειτουργήσει, κατά το πρότυπον των χιονοδρομικών σχολών, επάνω σε μεγάλο βουνό. Επειδή παράλληλα η Σχολή θα είχε σκοπό να συνηθίσει τους νεαρούς ορειβάτες στη διαβίωση επάνω στο ψηλό βουνό και μάλιστα με δύσκολες συνθήκες, προτιμήθηκε ο Όλυμπος και η διαβίωσις σε αντίσκηνα, κοντά στην Β.Α. ορθοπλαγιά του Στεφανιού, σε υψόμετρο 2.600 μέτρα περίπου.

Η λειτουργία της Σχολής αυτής δημιουργούσε προβλήματα που για πρώτη φορά αντιμετώπιζονταν στην Ελλάδα. Οι μαθηταί, νεαροί ορειβάτες, που οι περισσότεροι ήταν κάτω των 21 ετών, είχαν βέβαια κάποια πείρα μεγάλου βουνού και της αναρριχήσεως, αρκετοί μάλιστα καίτοι νέοι ήταν από τους καλύτερους αναρριχητές, ουδέποτε όμως είχαν ζήσει, τουλάχιστον οι περισσότεροι, πολλές ημέρες σε αντίσκηνα σε τόσο μεγάλο υψόμετρο. Για την καλύτερη λειτουργία της Σχολής, οι νέοι αυτοί πλαισιώθηκαν με λίγους πεπειραμένους ορειβάτες και αναρριχητές, όχι όμως μεγάλης ηλικίας. Ο μεγαλύτερος όλων ήταν, ... δυστυχώς, ο γράφων, που έπαιζε ρόλο συντονιστού - διευθυντού - σιτιστού.

Λόγω του μεγάλου αριθμού των μαθητών εχρειάζοντο και αρκετοί εκπαιδευταί. Ως τοιοῦτοι χρησιμοποιήθηκαν οι γνωστοί εκπαιδευταί - αναρριχηταί του Τμήματος Paris - Chamoniξ του Club Alpin Francais, Rene Pillas και Jacques Nestgen, που ήλθαν ως επίσημοι προσκαλεσμένοι του Συνδέσμου, κατόπιν αιτήσεως προς το C.A.F. και εγκρίσεώς του. Οι R. Pillas J. Nestgen είχαν συμμετάσχει τον περασμένο χρόνο στην αποστολή του C.A.F. στο Hoggar της Αφρικής. Ως τρίτος εκπαιδευτής χρησιμοποιήθηκε ο Γ. Μιχαηλίδης και ως βοηθός εκπαιδευτής ο Κ. Ζολώτας.....

Στις 9 Αυγούστου άρχισε η κανονική λειτουργία της Σχολής - Κατασκηνώσεως.... Την πρώτη μέρα διδάχθηκε η ελεύθερη αναρρίχησης, η χρήση σχοινοῦ για ασφάλισι, η τοποθέτησις καρφιών, ο έλεγχος της ποιότητας του βράχου (γερός, σαθρός), η χρήση των караμπίνερ (λόγω των Γάλλων δασκάλων τα λέγαμε μουσκετόν) και έγιναν διάφορες αναρριχήσεις (σε δίδετρα, καπνοδόχους κλπ.) σε μικρή έκτασι.

Την δεύτερη μέρα διδάχθηκε η τεχνητή αναρρίχησης (χρήσις σκαλίτσας για την υπερνίκηση των αρνητικών βράχων) και έγιναν αναρριχήσεις σε μεγαλύτερη

έκτασι, με κατάβασι ραπέλ. Έγιναν πλάγια περάσματα, εκκρεμή κλπ. Ο καιρός σχετικά καλός αν και ορισμένες στιγμές η ορθοπλαγιά σκεπαζόταν με σύννεφα.

Την τρίτη ημέρα, μια ηλιόλουστη καλοκαιρινή μέρα, αποφασίστηκε να γίνουν μεγαλύτερες αναρριχητικές διαδρομές, με πρώτους της σχοινοσυντροφιάς τους εκπαιδευτές. Έγιναν τρεις σχοινοσυντροφικές. Η πρώτη, από τους Ρ. Πιλλάς (C.A.F.), λοχαγό Ευάγ. Τσακίρακη και Θωμά Χήτα (Ε.Ο.Σ. Θεσσαλονίκης), επανέλαβε τη διαδρομή Κομίτσι - Έσερ της ΒΑ ορθοπλαγιάς του Στεφανιού. Η δεύτερη, από τους Ζ. Νεοτγκέν (C.A.F.), Μάξ Παρασκευαΐδη (Ε.Ο.Σ. Αθηνών) και Λεόντ. Λεοντιάδη (Ε.Ο.Σ. Αθηνών) έκανε μια παραλλαγή του δρόμου Αβάντσο - Μουσάφια - Τρεβιζίνι. Η τρίτη, με τους Γ. Μιχαηλίδη (Ε.Ο.Σ. Αθηνών), Κ. Ζολώτα (Ε.Ο.Σ. Λιτοχώρου) και επιλοχία Ν. Καραπατάκη, έκανε μια νέα διαδρομή προς την κορυφογραμμή του Στεφανιού.

Και οι εννέα αναρριχηταί τελικά συγκεντρώθηκαν στο ορόσημο της κορυφής, ύστερα από τριώρη περίπτωση αναρρίχηση (περιγραφή της διαδρομής της σχοινοσυντροφιάς Γ. Μιχαηλίδη δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος του περιοδικού μας, σ. 113). Ήταν η πρώτη φορά που ταυτόχρονα και παράλληλα τρεις σχοινοσυντροφικές πραγματοποίησαν αναρριχητικές διαδρομές στον Όλυμπο.....

Στο καταφύγιο αφήσαμε τους Θεσσαλονικείς και τους Σερραίους, που περίμεναν και άλλους συναδέλφους τους για να κάνουν και άλλες διαδρομές στον Όλυμπο, ενώ οι υπόλοιποι συνεχίσαμε για το Λιτόχωρο όπου διανυκτερεύσαμε στο Πάρκο.

Την άλλη μέρα το πρωί, μετά από ένα θαυμάσιο λουτρό στη θάλασσα, τελειώσαμε όπως αρχίσαμε την επιχείρησι «Αναρριχητική Σχολή Ολύμπου».

Με το τραίνο φθάσαμε στη Λειβαδιά και από εκεί με τους υπόλοιπους ορειβάτες που ήλθαν από την Αθήνα, συνολικά 40, φθάσαμε στο Λιδωρίκι - Συκιά. Την άλλη μέρα από την Συκιά άρχισε για τους Αθηναίους και τους Λοκατζήδες η συνέχεια της Αναρριχητικής Σχολής, με διανυκτερεύσεις στο βράχο και δύσκολες αναρριχήσεις στη Δ. ορθοπλαγιά της Γκιώνας. Γι' αυτές βλ. στο άρθρο του Γ. Μιχαηλίδη που δημοσιεύεται στη σ. 134, στο ίδιο αυτό τεύχος.

Δεν θα έπρεπε να τελειώσουμε το χρονικό της Αναρριχητικής Σχολής του Ολύμπου χωρίς να παραθέσουμε τα γενικά συμπεράσματα που βγήκαν:

Οι Έλληνες νεαροί ορειβάτες, εφ' όσον έχουν τα κατάλληλα αθλητικά προσόντα (ευκίνητοι, γυμνασμένοι), εξελίσσονται γρήγορα προς ικανούς αναρριχητάς. Οι περισσότεροι απο τους μαθητάς, αν και πολύ νέοι, ήσαν σε θέσι να πραγματοποιήσουν τις διάφορες αναρριχητικές διαδρομές του Ολύμπου και αν δεν τις έκαναν όλοι τούτο έγινε γιατί δεν υπήρχε στην Σχολή μεγάλος αριθμός πεπειραμένων παλαιών αναρριχητών να τους πλαισιώνουν.....

Πάντως θα πρέπει οι περισσότεροι από τους νεαρούς να συνοδεύονται στις αναρριχήσεις από πεπειραμένους, ιδίως σε αναρριχήσεις στο μεγάλο βουνό, γιατί εκεί δεν αρκεί μόνον η επιδεξιότης και η ικανότης, χρειάζεται και η πείρα για την εύρεσι της κατάλληλης διαδρομής, καθώς και για την υπερνίκησι των δυσκολιών που μπορούν ξαφνικά να παρουσιασθούν με τη μεταβολή του καιρού. Την πείρα αυτή δεν την αποκτά κανείς σε σχολές, αλλά πραγματοποιώντας αναρριχητικές διαδρομές σε μεγάλα βουνά, μαζί με πεπειραμένους συντρόφους.

Στα ελληνικά βουνά χρειάζεται ιδιαίτερη σύνεσις, γιατί πολλές φορές ο βράχος κατά τόπους είναι σαθρός, ιδίως στον Όλυμπο. Έτσι και οι Γάλλοι εκπαιδευταί, ενώ στην αρχή έβαζαν πολύ λίγα καρφιά ασφαλείας και πήγαιναν πολύ γρήγορα, αργότερα, στο σαθρό βράχο του Ολύμπου, χρησιμοποίησαν περισσότερα καρφιά από όσα ήσαν συνηθισμένοι να μεταχειρίζονται σε ανάλογης δυσκολίας ορθοπλαγιές.

Στη Γκιώνα, που ο βράχος είναι γερός, χρησιμοποίησαν πάλι πολύ λίγα καρφιά και πήγαιναν εξαιρετικά γρήγορα. Πάντως καλόν είναι στην Ελλάδα, στις περιοχές που ο βράχος είναι σαθρός και στα εκτεθειμένα μέρη, να χρησιμοποιούμε αρκετά καρφιά και να βαδίζουμε προσεκτικά, μια που ο σκοπός μας δεν είναι η πραγματοποίησης ρεκόρ χρόνου διαδρομής, αλλά η ασφαλής ανάβασις από δύσκολες και ενδιαφέρουσες πλαγιές..... Οι Έλληνες αναρριχηταί είχαν έως τώρα πείρα της σύγχρονης ιταλικής, ελβετικής και γερμανικής αναρριχητικής τεχνικής. Τώρα, με τους Γάλλους, που συνολικά έμειναν ένα μήνα κοντά μας, απέκτησαν πείρα και της σύγχρονης γαλλικής τεχνικής. Θα πρέπει πλέον, εκμεταλλευόμενοι την πείρα των ξένων, να δημιουργήσουν μια ελληνική σχολή και τεχνική, που είναι κατάλληλη για τα ελληνικά βουνά, για την ελληνική ψυχοσύνθεση και τις ελληνικές συνθήκες.

Πέτυχε η αναρριχητική σχολή του Ολύμπου; Η απάντησις σ' αυτό το ερώτημα δίνεται από τα δημοσιεύματα του παρόντος τεύχους. Όλες οι πρώτες αναρριχητικές διαδρομές που περιγράφονται σ' αυτό το τεύχος πραγματοποιήθηκαν κατά και μετά τη Σχολή. Και εκτός απ' αυτές τις, αξιολογότερες διαδρομές, πραγματοποιήθηκαν και άλλες, καθώς και πολλές επαναλήψεις, που ούτε ο χώρος το επιτρέπει, ούτε και ανάγκη είναι να αναφερθούν. Τεχνικές περιγραφές αναρριχητικών διαδρομών χρειάζονται εκεί που είναι δυνατές περισσότερες από μια, ή που οι δυσκολίες ξεπερνούν τις δυσκολίες συνηθισμένων αναρριχητικών δρόμων, που ασφαλώς έχουν γίνει από πολλούς και πολλές φορές και τώρα και παλαιότερα. Οι τεχνικές περιγραφές σκοπό έχουν να διευκολύνουν εκείνους που θέλουν να τις επαναλάβουν. Και με την επανάληψη γίνεται και η πραγματική αξιολόγησις τους».

Εκτός από το πιο πάνω άρθρο του στο «Βουνό», για τη σχολή του Ολύμπου, ο Μιχ. Δέφνερ δημοσίευσε και δεύτερο, μακροσκελές, για το ίδιο θέμα, στο αθλητικό περιοδικό «Τα Σπορ», τεύχ. 26, Σεπτ. 1959 με τίτλο «**Αναρριχητική Σχολή στην Ελλάδα**». Στο δεύτερο αυτό άρθρο του ο συγγραφέας, εκτός από τις δραστηριότητες στον Όλυμπο που περιγράφει εκτενώς, καλύπτει και το επόμενο στάδιο της σχολής (που δεν το είχε περιλάβει στο «Βουνό», τ. 210): τις αναρριχήσεις της Γκιώνας που επακολούθησαν.

Στη συνέχεια θα παραθέσω ολόκληρο το τελευταίο τμήμα του άρθρου, το αναφερόμενο στις αναρριχήσεις της Γκιώνας, χωρίς να ασχοληθώ εδώ με το πρώτο τμήμα του, δηλαδή τις εργασίες του Ολύμπου : «Στην Γκιώνα, που φτάσαμε στις 14 Αυγούστου το βράδυ, πραγματοποιήθηκαν δύσκολες και πολύωρες αναρριχήσεις, καθώς και καθαρώς ορειβατικές διαδρομές. Οι αναρριχηταί κατασκήνωσαν κάτω από την βόρεια ορθοπλαγιά της Γκιώνας, που έχει υψομετρική διαφορά 1.200μ. περίπου, και βρίσκεται πάνω από το χωριό Συκιά. Σκοπός μας ήταν η κατάκτηση αυτής της πλαγιάς, από τρεις καινούργιους διαφορετικούς δρόμους.

Έτσι σχηματίσθηκαν τρεις σχοινοσυντροφίες. Η πρώτη, με τους Ρενέ Πιλλάς, Ευάγ. Τσακιράκη και Χρ. Σταματίου, όπως και η δεύτερη, με τους Ζακ Νεστγκέν, Νικ. Καραπατάκη και Δημ. Τσαντίλη, παρέκαμψαν την δύσκολη Πλάκα που βρίσκεται στην αρχή της ορθοπλαγιάς και διανυκτέρευσαν πρόχειρα στο πατάρι με τα έλατα από πάνω από την Πλάκα. Η πρώτη σχοινοσυντροφία ύστερα από 12ωρη δύσκολη αναρρίχηση 4ου και 5ου βαθμού ανέβηκε από καινούργιο αναρριχητικό δρόμο στην κορυφή και διανυκτέρευσε για δεύτερη βραδυά σε μια στρούγγα μετά από την κορυφή. Η δεύτερη σχοινοσυντροφία διάλεξε ευκολώτερο δρόμο και πρόλαβε την ίδια μέρα ν' ανέβη αναρριχητικά στην κορυφή και να γυρίσει αργά το ίδιο βράδυ στην κατασκήνωση.

Η τρίτη, καθαρώς ελληνική σχοινοσυντροφία, που είχε και περισσότερο χρόνο στη διάθεσή της, απεφάσισε να ανέβη στην κορυφή της Γκιώνας (2.510μ.) κατ' ευθείαν, περνώντας για πρώτη φορά και από τη δύσκολη Πλάκα. Η σχοινοσυντροφία αποτελείτο από τους Γ. Μιχαηλίδη, Λεοντ. Λεοντιάδη και Μάξ. Παρασκευαΐδη.

Οι ίδιοι είχαν προσπαθήσει και στις 28-29 Ιουνίου ε.ε. να κάμουν αυτήν την διαδρομή, μια όμως καταιγίδα και η έλλειψη χρόνου τους ανάγκασε να γυρίσουν πίσω. Κι' αυτή τη φορά όμως δεν είχαν καλύτερη τύχη. Αλληπάλληλες βροχές τους ανάγκασαν να παραμείνουν τρεις μέρες και νύχτες επάνω στη βρεμμένη κατακόρυφη Πλάκα. Μια νύχτα παρέμειναν τουρτουρίζοντας βρεγμένοι και κρεμασμένοι από τα σχοινιά και τα καρφιά. Και την τελευταία ημέρα, που τους έμειναν ακόμη μόνο καμμιά τριανταριά μέτρα διαδρομής, και αυτά όχι τόσο δύσκολα, όπως της Πλάκας, μια πεντάωρη βροχή τους ανάγκασε να γυρίσουν πίσω, γιατί και το νερό και τα τρόφιμα τους είχανε πλέον τελειώσει. Απ' όσα γνωρίζω αυτή η προσπάθεια είναι η δυσκολότερη που έγινε από Έλληνες και ξένους αναρριχητάς σ' ελληνικό βουνό».

Όμως κρίσεις για τη σχολή Ολύμπου - Γκιώνας και γενικά για την ελληνική αναρρίχηση δημοσίευσαν και οι εκπαιδευτές Ρενέ Πιλλάς και Ζακ Νεστγκέν στο περιοδικό του C.A.F. Paris-Chamonix, Οκτώβριος 1959. Φωτοτυπία του άρθρου τους δημοσιεύθηκε στο «Βουνό», τ. 210, Σεπτ.- Οκτ. 1959, σ. 155, καθώς επίσης και μετάφραση του άρθρου στις σ. 143-144, που την παραθέτω στη συνέχεια :

«Δύο Γάλλοι αναρριχηταί στην Ελλάδα.

Ο Ζεύς διάλεξε καλά την κατοικία του. Από ώρες πολλές, βήμα προς βήμα, με το κεφάλι σκυμμένο, κάτω από τον τρομερό ήλιο, ακολουθούμε το απότομο μονοπάτι που ανεβαίνει τις πλαγιές του Ολύμπου.

Χθες το βράδυ είδαμε τη διπλή κορυφή του, πολύ μακριά, μέσα από ένα άνοιγμα χαράδρας. Ασφαλώς 2.900 και κάτι μέτρα δεν είναι μεγάλη δουλειά, αλλά ξεκινάμε από υψόμετρο μηδέν. Η θάλασσα είναι εκεί, λίγα βήματα πιο πέρα και προς αυτήν πηγαίνουμε πρώτα, ίσα-ίσα για να δροσισθούμε λίγο και να ξεκουραστούμε, από μια μέρα σιδηροδρομικό ταξίδι. Λίγο αργότερα είδαμε πως η ανάβασις στον Όλυμπο είναι μια πραγματική αποστολή. Στην πλατεία του Λιτόχωρου καμμιά εικοσαριά μουλάρια μας περίμεναν. Οι αγωγάτες, κάτι διαβολάνθρωποι με μακριές μαύρες κάπες από κατσικώτριχα και με τσεκούρια - όπλα ή εργαλεία; - φόρτωσαν στη ράχη των ζώων, με μπόλικα σχοινιά, σάκους, κάσες και καλάθια.

Δεν κουβαλούσαμε τίποτα και όμως η διαδρομή μας φαινόταν στέλειωτη: Σταυρός, Σπήλαιον των Μουσών (είχαμε πια φθάσει στα μέρη των Θεών), Οροπέδιο του Προφήτη Ηλία. Εκεί στήσαμε την κατασκήνωσή μας, αντίκρυ στο τεράστιο αυτί του Στεφανιού.

Τέσσαρες ημέρες κάναμε αναρριχήσεις στη βάση της ορθοπλαγιάς, μαθαίνοντας στους νεαρούς Έλληνες της Μακεδονίας τη σύγχρονη αναρριχητική τεχνική. Κατόπιν ανεβήκαμε την ορθοπλαγιά. Τρεις σχοινοσυντροφίες, που τις οδηγούσαν ο Μιχαηλίδης, - ο καλλίτερος Έλληνας αναρριχητής - ο Jacques Nestgen και εγώ - έφθασαν στην κορυφή σχεδόν ταυτόχρονα, ακολουθώντας τρεις διαφορετικές διαδρομές.

Στην κορυφή; Τίποτε. Ξέρουμε πως από πολύ καιρό οι Θεοί δεν συχνάζουν πια στον Όλυμπο. Και όμως....

Ξαπλωμένοι στις πλάκες, στη λιακάδα, ονειρευόμαστε, όταν φωνές ξέσπασαν στον Μύτικα. Ήταν οι άλλοι, αυτοί που είχαν ακολουθήσει τον συνηθισμένο δρόμο - και οι γυναίκες μας μαζί, που σε αλληπάλληλα κύματα παρουσιάζονταν στην κορυφή και μας φώναζαν.

Την άλλη μέρα οι Θεοί θύμωσαν. Η καταιγίδα ξέσπασε στην κατασκήνωσή μας. Ο αέρας ξήλωσε τις σκηνές μας, λύγισε τα στηρίγματα. Η βροχή σποτελείωσε την διάλυσι. Ήταν καιρός να κατεβούμε.

Στο πρόγραμμα είχαμε ακόμα μια παραμονή για μερικές μέρες στην Κεντρική Ελλάδα - στη Γκιώνα. Οι γνώστες αυτού του βουνού μας είχαν πει πως ήταν ένα πολύ δύσκολο βουνό, πως ο Μιχαηλίδης, που προσπάθησε να το σκαρφαλώσει, είχε υποχρεωθεί να εγκαταλείψει την προσπάθεια, ύστερα από τρεις μέρες πάνω στη βορεινή πλευρά, μια ορθοπλαγιά 1.200 μέτρα. Είχαμε μερικούς ενδοιασμούς - 1.200 μέτρα είναι η ορθοπλαγιά των Grandes Jorasses....Ακόμα και όταν την είδαμε από το μικρό χωριό Συκιά αμφιβάλλαμε. Μόνον όταν βρεθήκαμε πάνω στο βράχο βεβαιωθήκαμε.

Για καλό και για κακό προβλέψαμε μια διανυκτέρευσι, σε μισο δασωμένη εξέδρα, στο ένα τρίτο της ορθοπλαγιάς. Φθάσαμε εκεί με το σούρουπο και οι χωριάτες ρωτιόντουσαν ποιός είχε ανάψει την τεράστιο φωτιά που φώτιζε όλο το βουνό. Τα ξημερώματα, στην παρθένα ορθοπλαγιά, αναζητήσαμε μια διαδρομή. Στην πραγματικότητα κάθε σχοινοσυντροφιά είχε τη δική της.

Με τον υπολοχαγό Τσακίράκη και τον Χρήστο Σταματίου επωφεληθήκαμε της πρώτης σχισμής για ν' ανεβούμε, ενώ οι Νεστικέν, Καραπατάκης και ο νεαρός Δημοσθένης Τσαντίλης τραβούσαν λίγο δυτικότερα. Πού και πού τους βλέπαμε σε μια κόψι και ύστερα χάνονταν από το βλέμμα μας. Η διαδρομή μας ακολουθούσε μια γραμμή από σχισμές, που συχνά έφθαναν σε αρνητική κλίσι. Γύρω στη μία το μεσημέρι - την ώρα που έπρεπε να πάρουμε το λεωφορείο - ξέσπασε η θύελλα και είμαστε ακόμα μακριά από την κορυφή και χωρίς να ξέρουμε αν θα καταφέραμε να την φθάσουμε ποτέ. Πολύ γρήγορα βράχηκα ως το κόκκαλο.

Στις έξη φθάσαμε στην κορυφή. Κανείς δεν ήξερε το δρόμο του γυρισμού. Κανένα μονοπάτι, κανένα σημάδι, μόνον η διαίσθησις πως τραβούσε προς την ανατολή.

Ευχαριστηθήκαμε πολύ όταν τη νύκτα δυο βοσκοί μας προσέφεραν την φιλοξενία τους. Τα ποιήματα του Ομήρου, οι μύθοι; Όχι και τόσο. Τώρα καταλαβαίνω γιατί ο Οδυσσεύς έκανε δέκα χρόνια να ξαναγυρίσει στην πατρίδα του.

Οι Έλληνες κατέχουν το νόημα της φιλοξενίας, ένα νόημα που χάνεται στον τόπο μας. Μόλις πατήσαμε το πόδι μας σε ελληνικό έδαφος - στην Κέρκυρα - ο Πρόεδρος του τοπικού Τμήματος του Ε.Ο.Σ. ήταν εκεί να μας δεχθεί και να μας γνωρίσει το νησί του.

Στην Αθήνα, οι κ.κ. Δέφνερ, Τζάρτζανος, Χριστοδούλου, Μωυσιδής, Μπρούσαλης - όλοι οι ιθύνοντες του Ελληνικού Ορειβατικού Συνδέσμου - μας άφησαν υπόχρεους με την τόση καλοσύνη τους.

Βέβαια, είχαμε πάει στην Ελλάδα για ν' ανεβούμε στα βουνά και βουνά υπάρχουν άφθονα. Ο Νάσος Τζάρτζανος δεν έγραψε αδικώς: «Χωρίς να μπορούν να παραβληθούν σε ύψος και δυσκολία με τις Άλπεις ή τα Πυρηνάια, τα ελληνικά βουνά προσφέρουν στους επισκέπτες τους ενδιαφέρουσες διαδρομές, με τις απότομες πλαγιές τους, όπου οι φίλοι του ύψους έχουν τη δυνατότητα να κάνουν πολλές «πρώτες».

Αν στην Ελλάδα υπάρχουν βουνά, υπάρχει επίσης και ιστορία τριάντα αιώνων και στους πρόποδες του Παρνασσού βρίσκονται τα ερείπια των Δελφών. Υπάρχει τουρίστας που φθάνοντας στην Αθήνα δεν αναζητά με το βλέμμα του την Ακρόπολι και τον Παρθενώνα;

Ασφαλώς δεν κάναμε μόνον ορειβασία. Οι κολόνες των αρχαίων ναών ήταν για μας κάτι άλλο παρά διαδρομές 5ου ή 6ου βαθμού. Κι εμείς, σαν τόσους άλλους πριν από μας, και σαν πολλούς άλλους, βρεθήκαμε κάτω από τη γοητεία της ελληνικής γης και των κατοίκων της. Σ' εκείνους όμως που θα μας κατηγορούσαν γι' αυτό θα επαναλάβουμε τα λόγια του Thomas Carlyle: «Ο άνθρωπος που δεν μπορεί να μείνει έκθαμβος, δεν είναι παρά ένα ζευγάρι γυαλιά, που πίσω του δεν υπάρχουν μάτια».

Συνεχίζοντας την αναφορά μου για τη σχολή Ολύμπου - Γκιώνας του 1959, υπενθυμίζω, πως για τις αναρριχήσεις της Γκιώνας, τόσο κατά την περίοδο της σχολής όσο και μετά, δημοσιεύθηκε άρθρο μου στο ίδιο τεύχος του «Βουνού» τ. 210, σ. 134-142 (το αναφέρει και ο Μ. Δέφνερ στο άρθρο του).

Πριν αρχίσω την καταγραφή των αναρριχητικών διαδρομών του 1959, παραθέτω απόσπασμα από τον απολογισμό της δράσης του Ε.Ο.Σ. κατά το 1959, που δόθηκε τον επόμενο χρόνο, από τον Γεν. Γραμματέα του Κ.Σ. κ. Νάσο Τζάρτζανο, κατά τη Γενική Συνέλευση των Αντιπροσώπων των Τμημάτων του Ε.Ο.Σ. στις 24/4/60 («Το Βουνό», τ. 214, Μάϊ-Ιούν. 1960, σ. 67) :

«Η λειτουργία της Αναρριχητικής Σχολής του Ολύμπου υπήρξεν σημαντικό γεγονός, το οποίον ιδιαιτέρως τιμά τον Σύνδεσμόν μας. Εις την Σχολήν εδίδαξαν, ειδικώς μετακληθέντες, δύο Γάλλοι διακεκριμένοι αναρριχηταί, οι κ.κ. R. Pillas και J. Nestgen, καθώς επίσης και ο Γ. Μιχαηλίδης. Η σημασία της λειτουργίας και τα επιτεύγματα αυτής της Σχολής εξετέθησαν λεπτομερώς εις το τεύχος του περιοδικού μας, το οποίον αφιερώθη ειδικώς εις την αναρρίχησι.

Η γενομένη εις την Σχολήν εργασία εφάνει εν συνεχεία από τας αναρριχητικές επιτυχίας των μελών που εφοίτησαν εις αυτήν. Βάσιμος ελπίς υπάρχει ότι συντόμως θα δημιουργηθή πυρηνή ικανών αναρριχητών, για να επιχειρήση δύσκολους αναρριχήσεις και εις βουνά εκτός της χώρας μας.

Πολλές από τις ορειβατικές και αναρριχητικές εκδηλώσεις των Τμημάτων του Συνδέσμου μας εξέρχονται του πλαισίου των συνήθων αναβάσεων. Αυτές εξετελέσθησαν πολλάκις με εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες.....

Κατά το διαρρέυσαν έτος το Κ.Σ. διένειμε εις πολλά Τμήματα αναρριχητικόν υλικόν, υπάρχει δε βάσιμος ελπίς ότι τούτο θα συνεχισθή και εις το μέλλον. Αναρριχητικόν υλικόν εδόθη κυρίως εις τα Τμήματα εκείνα τα οποία έλαβαν μέρος εις την λειτουργήσασαν εις τον Όλυμπον Αναρριχητικήν Σχολήν. Και άλλα Τμήματα, των οποίων τα μέλη επιδίδονται με ενδιαφέρον εις την αναρρίχησην, θα τύχουν εις το μέλλον, το ελπίζομεν, της ίδιας ενισχύσεως. Διότι η αναρρίχησης είναι εκείνη η οποία ιδιαιτέρως διαφοροποιεί μίαν ορειβατικήν οργάνωσιν από τα φυσιολατρικά σωματεία».

Μέσα στην αναρριχητική δράση του 1959 είχαμε και τον βαρύ τραυματισμό αναρριχητού μας, μέλους τριμελούς σχοινοσυντροφιάς που πραγματοποιούσε διαδρομή στον Κούβελο του Παρνασσού. Παραθέτω το σχετικό απόσπασμα από το περιοδικό «Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1965, σ. 34 :

«Στις 7/6/59 τρεις σχοινοσυντροφίες του Σ.Ε.Ο. επιχειρούσαν διαδρομές στη Ν-ΝΔ ορθοπλαγιά του Βουρλιά Παρνασσού. Η μία από αυτές απετελείτο από δύο αναρριχητάς και μια αναρριχήτρια.

Σε μια στιγμή περί το τέλος της ημέρας μια μεγάλη πέτρα έπεσε και συνέτριψε το πόδι του Αλέκου Κοτζάμπαση που ασφάλιζε ως δεύτερος.

Καθ' όλη τη νύχτα ο συνάδελφός μας, ένας από τους καλύτερους και πιο γρήγορα εξελισσόμενους νεαρούς αναρριχητές μας, επέδειξε αφάνταστη ψυχραιμία και κουράγιο.

Το πρωί αφού τη νύχτα οι αναρριχητές του Σ.Ε.Ο. προμηθεύθηκαν το αναγκαίο υλικό απ' την Αθήνα, κατόρθωσαν να κατεβάσουν τον τραυματισμένο συνάδελφό τους (στην πλάτη του Δ. Λιάγκου) από την ορθοπλαγιά.

Οι πρώτες βοήθειες παρεσχέθησαν απ' το στέλεχος του Συνδέσμου μας ιατρόν κ. Βασιλά. Η δυσκολώτατη αυτή επιχείρησι για τα μικρά μας μέσα επιτεύχθηκε χάρις στις ορειβατικές ικανότητες και την αποφασιστικότητα των αναρριχητών του Σ.Ε.Ο. Πρόκειται για την πιο δύσκολη επιχείρησι διασώσεως που επιτεύχθηκε ποτέ στην Ελλάδα.

Η Χωροφυλακή Αραχώβης, απέδειξε προς βοήθειαν του έργου της διασώσεως, αξιόπαινη δραστηριότητα και προθυμία.

Έκτοτε και μέχρι σήμερα ο αγαπητός μας συνάδελφος εξελίχθη σ' ένα από τα πολύτιμα στελέχη του Σ.Ε.Ο. Σαν Ταμίας, και Αντιπρόεδρος του, προσέφερε και προσφέρει πολύτιμες υπηρεσίες στον Σ.Ε.Ο. και στην ορειβατική ιδέα που υπηρετεί».

Επίσης το διάστημα 18-28/7/59, λειτούργησε στην Γκιώνα (Βαθειά Λάκκα) ορεινή κατασκήνωσι και σχολή του Σ.Ε.Ο. Αθηνών κατά τη διάρκεια της οποίας παρέδωσε αναρριχητικά μαθήματα και πήρε μέρος σε αναρριχητικές διαδρομές ο μετακληθείς από τον σύλλογο Γάλλος αναρριχητής Noel Blotti.

Συνεχίζω με την αναδημοσίευση από το «Βουνό», τ. 214, Μάι.-Ιούν. 1960, σ. 78-79, του πιο κάτω άρθρου με τις εντυπώσεις από την Ελλάδα του Γάλλου Noel Blotti, όπως ακριβώς έκανα και για το άρθρο των R. Pillas και J. Nestgen.

Και τα δύο είχαν πρωτοδημοσιευθεί στο Δελτίο του C.A.F. Paris-Chamonix και αναδημοσιεύθηκαν μεταφρασμένα από το «Βουνό».

«Εντυπώσεις και εντυπώσεις.

Στις σελίδες 143-144 και 155-156 του περιοδικού μας («Το Βουνό» 1959)

δόθηκαν οι εντυπώσεις των διακεκριμένων Γάλλων αναρριχητών κ. R. Pillas και J. Nestgen, που το περασμένο καλοκαίρι ήρθαν στην Ελλάδα και πρόσφεραν τις γνώσεις τους στα μέλη του Συνδέσμου μας και έκαμαν μαζί μας αναρριχήσεις σε ελληνικά βουνά.

Την ίδια σχεδόν εποχή, κάποιιοι, (σημείωση : του Σ.Ε.Ο.) που ούτε καν κατονομάζονται στις παρακάτω εντυπώσεις, κάλεσαν εδώ ένα μέλος επίσης του Τμήματος Paris-Chamonix του C.A.F., στην προσπάθεια να μη φανεί πως υστερούν σε δυνατότητες.

Τις εντυπώσεις από την εδώ διαμονή του, ο Γάλλος αυτός ορειβάτης κ. Noel Blotti, δημοσίευσε στο δελτίο του Τμήματος Paris-Chamonix του C.A.F. (τεύχος Απριλίου 1960, σελ. 8) με τον τίτλο «Histoire d' une escalade choisie...», προσφέροντας έτσι στους συναδέλφους του, που διάβασαν και τα δύο αυτά κείμενα ορειβατικών εντυπώσεων από την χώρα μας, δημοσιευμένα στο Δελτίο τους, την δυνατότητα να κάμουν συγκρίσεις, όπως και σε όλους εμάς τους άλλους.

Με την πρόθεσι αυτή, δημοσιεύουμε εδώ ακριβή μετάφρασι του σημειώματος αυτού του κ. Blotti, ώστε να υπάρχουν και στις δικές μας σελίδες και τα δύο αυτά κείμενα, για να γίνουν οι αναγκαίες εκτιμήσεις, όχι μόνον αναρριχητικών δυσκολιών, όπως παρουσιάζονται για τον ανίδεο ή καλόπιστο κοινόν, αλλά και της συμπεριφοράς ανθρώπων.

«Μου ήρθε έτσι ξαφνικά, η ιδέα να πάω για αναρρίχησι στην Ελλάδα και τα ξημερώματα, έπειτα από την τρίτη σιδηροδρομική διανυκτέρευσι ... βρίσκομαι στην Αθήνα. Οι φιλοξενούντες με περιμένουν και αρχίζουν οι συστάσεις... συμπεριλαμβανομένου και του υλικού. Όπως φαίνεται είναι πολύ λαίμαργοι για καρφιά και τεχνητή αναρρίχησι, όπως οι νεαροί μαθητευόμενοί μας, που μπήγουν ένα σωρό καρφιά πριν φθάσουν στον 5ο...

Αυτά κάνουν τα ακατάλληλα αναγνώσματα! (Στο τέλος της διαμονής μου θα μου χαρίσουν όλες τις φωτογραφίες που τράβηξαν του ταπεινού εαυτού μου... φωτογραφίες που σε κάνουν να πιστεύεις πως τα ελληνικά βουνά έχουν μόνον αρνητικά περάσματα) (sic).

Φεύγουμε όμως πολύ γρήγορα για το βουνό, αφού φαίνεται πως τα αρχαία ερείπια δεν παρουσιάζουν αναρριχητικό ενδιαφέρον, είναι δε και πολλά. Μόλις περάσουμε τις μεγάλες πόλεις, οι δρόμοι μοιάζουν με της Σαχάρας. Ο οδηγός του λεωφορείου ανοίγει ένα απαίσιο μεγάφωνο: δεν υπάρχει τίποτα παρόμοιο, από δύο ώρες λειτουργίας, για να γίνουν τα ταρακουνήματα πιο υποφερτά....

Με οδηγούν στους πρόποδες μιας μεγάλης ορθοπλαγιάς, όπου πρέπει (sic) να «βγει» οπωσδήποτε μια «πρώτη» διαδρομή. Πολύ ευγενείς! Σύμφωνα με τις πληροφορίες θα είναι σκληρή.... γι' αυτόοι προετοιμασίες και οι πελώριοι σάκκοι. Διαλέγω τον σύντροφο της σχοινοσυντροφιάς μου και ξεκινάμε.... Πορεία για να πλησιάσουμε δέκα λεπτά. Και έπειτα στάσι για ξεκούρασι άλλα δέκα λεπτά.... Ξαναφεύγουμε.... Στη δεύτερη στάσι γευόμαστε ένα τεράστιο καρπούζι, που το βάλαμε να δροσιστεί στο νερό..... Δεν έχω αντιρρήσεις και ακολουθώ την κίνησι αυτού του νέου για μένα ρυθμού. Πρέπει να πω ότι Ελλάδα και Σαμονί δεν συγκρίνονται. Έτσι λοιπόν, προσαρμόζομαι... άσχημα.

Επί τέλους, μόνον δέκα λεπτά ακόμη και αρχίζει η αναρρίχησις. Η παρέα σκορπίζεται στα γύρω και μένουμε οι δυό μας, χωρίς κοινή γλώσσα (!) και με 50

καρφιά... Η μεγάλη περιπέτεια αρχίζει! Ξεκινώ για το πρώτο μέρος, κάνω ό,τι μπορώ από την αρχή, αλλά μαζί αρχίζει και το τσίρκο... μπήγω ένα καρφί, βλέπω τον σύντροφό μου, αυτός χαμογελάει, σηκώνω από την ανάποδη το χέρι μου στο κούτελό μου και το κουνάω στο κενό, γουρλώνοντας τα μάτια μου και κάμπτοντας συγχρόνως τα μπράτσα και τους ώμους μου, για να υποδείξω την συνέχεια του περάσματος... Και όλα αυτά για να του δώσω να καταλάβει πως είναι δύσκολο και πως πρέπει να προσέξει... αλλά δεν γίνεται τίποτα, δεν καταλαβαίνει καθόλου.

Μου είχαν, βέβαια, δώσει πριν φύγω ένα μικρό λεξικό, με τις ελληνικές λέξεις που αντιστοιχούν στις δικές μας: σχοινί, καρφώνω, ασφαλίζω, απότομα, μαλακά... αλλά δεν υπήρχαν αυτές που ήθελα να πω: κάνει ζέστη, διψάω, σταματάμε; κατεβαίνουμε; είναι κουτό πράγμα η αναρρίχησης... και πολλά άλλα παρόμοια.

Παρ' όλα αυτά προχωρούμε, εγώ κάνοντας χειρονομίες, εκείνος αναθεματίζοντας μόνο του (αυτός ο Έλληνας δεν έχει το χάρισμα να μιμείται). Αλλά λίγο - λίγο η συνομιλία αρχίζει να γίνεται ενδιαφέρουσα. Μας λυπήθηκαν οι Θεοί, αναλαμπές μεγαλοφυίας μας έρχονται, μαθαίνω την πρώτη μου ελληνική λέξη: «*retra*», χάρις σε μερικά αγριοκάτσικα που τριγύριζαν πάνω από τα κεφάλια μας, έπειτα «*kalimera*», χάρις σ' έναν περαστικό βοσκό. Κατορθώσαμε να κάνουμε κριτική των δυσκολιών της διαδρομής με δυο λέξεις σε κοινή μας χρήση: *efcolo* και *discolo*.

Φτάνουμε στην ευεργετική και φιλόξενη σκιά ενός δένδρου. Δύσκολο να ξαναβγούμε μέσα στο καταμεσήμερο και με τον ήλιο που χτυπά κατακέφαλα. Ας είναι. Δεν κοιμόμαστε μια - δυο ώρες; Και ο ήλιος έγυρε. Πρέπει να συνεχίζουμε μ' αυτά τ' αναθεματισμένα 50 καρφιά. Οι μυς μου είναι κουρασμένοι και το μυαλό μου επίσης, χωρίς αμφιβολία, γιατί από την υπόλοιπη ημέρα δεν θα καταλάβω τίποτα πιά! Αναγκαστικά, οι εντυπώσεις μου πάντα οι ίδιες, γίνονται τόσο μονότονες... και καθένας μας μουρμουρίζει για λογαριασμό του. Το φτάσιμό μας στην κορυφή επισφραγίζεται με το χάσιμο του λεξικού μου. Όλα τελείωσαν: η τρεμουλιαστή φλόγα του διαλόγου μας σβήνει και κατεβαίνουμε μέσα στη σιωπή, να συναντήσουμε τους μικρούς μας συντρόφους, που μας περιμένουν για άλλες περιπέτειες».

Αναρριχητική Σχολή Ολύμπου 1959: Γ. Μιχαηλίδης, Κ. Ζολώτας και στο μέσον οι Γάλλοι εκπαιδευτές

Οι αναρριχήσεις του 1959

1. 25/3/59 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Κορυφή Κούβελος, ΝΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Μ. Παυλίδης - Α. Νικολάου. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 450μ. («Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τ. 114-116, σ. 14).

2. 12/4/59 ΒΕΡΜΙΟ. Κορυφή Υπαπαντή, ΝΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Ι. Αποστολίδης - Κ. Αποστολίδης - Σ. Στούμπος. Βαθμός Μέχρι περάσματα V βαθμού, υψομ. διαφορά 130μ. («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 11).

3. 2/5/59 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Κορυφή Κόρακας, ανατολική ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Μιχαηλίδη - Τσαμακίδη 1958. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Η. Καμπανέλος - Θ. Τερζής. Βαθμός Πολύ Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Αθλητική Ηχώ» 12/5/59).

4. 3/5/59 ΒΑΡΔΟΥΣΙΑ. Κορυφή Μεγάλη ή Κεντρική Σούφλα, νότια ορθοπλαγιά. Παραλλαγή της διαδρομής Μιχαηλίδη - Λιάγκου 1958.

Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Η. Καμπανέλος - Θ. Τερζής. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη, υψ. διαφορά 250μ. («Αθλητική Ηχώ» 12/5/59).

5. 3/5/59 ΚΟΖΙΑΚΑΣ. Κεντρικό Μυτίκι (Νότια του χωριού Ελάτη), ΝΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Σ. Αντύπας - Ί. Μπότσα - Χ. Δεληγραμμάτικα. Βαθμός Δύσκολη, υψ. διαφορά 450μ. («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 11).

6. 31/5/59 ΠΑΡΝΗΘΑ. Κορυφή Μεγάλο Αρμένι, βόρεια ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Σ. Δαμαλάς - Α. Ανδροβιτσανέα - Σ. Παπαδημητρίου. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη, υψομ. διαφορά 150μ. («Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τ. 117-119, Αύγ.-Οκτ. 1959, σ. 17).

7. 7/6/59 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Κορυφή Κούβελος, ΝΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Σ. Αντύπας - Χ. Δελαγραμμάτικα - Π. Ηλιόπουλος. Βαθμός Δύσκολη, υψ. διαφορά 550μ. («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 12).

8. 28-29/6/59 ΓΚΙΩΝΑ. Ανώνυμες κορυφές, δυτική ορθοπλαγιά, από Πλάκα Συκιάς. Ξεκίνημα από θέση «Δεσπότη Βαρκά». Πρώτη προσπάθεια. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Λ. Λεοντιάδης - Μ. Παρασκευαΐδης. Μη ολοκληρωμένη διαδρομή. Ένα «μπιβουάκ» στην Πλάκα. Κατάβαση με αλλεπάλληλα ραπέλ («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 136).

9. 5/7/59 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Μιχαηλίδη - Πινάτση 1955. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Έθνος» 9/7/59).

10. 19/7/59 ΧΕΛΜΟΣ. Κορυφογραμμή Στεφάνι. Πέρασμα του Χτενιού από ΝΑ προς ΒΔ. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : 1. Γ. Μιχαηλίδης - Μ. Παρασκευαΐδης - Σ. Μπαλτόπουλος, 2. Λ. Λεοντιάδης - Δ. Τσαντίλης - Ν. Βεντούρας. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη («Το Βουνό», τ. 209, Ιουλ.-Αύγ. 1959, σ. 119).

11. 20/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πυραμίδα, Β-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από Βαθειά Λάκκα. Σχοινοσυντροφιά : Σ. Αντύπας - Δ. Κυριακού. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 300μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1959).

12. 23/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη, Β-ΒΔ ορθοπλαγιά.

Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από «Λάζου». Σχοινοσυντροφιά : Σ. Αντύπας - Χ. Δελαγραμμάτικα - Δ. Κυριακού. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη ανώτερο όριο, υψομ. διαφορά 600μ., («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1959).

13. 24/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη, Β-ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από «Λάζου». Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Σ. Αντύπας. Βαθμός Πολύ Δύσκολη, υψομ. διαφορά 800μ. («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 12).

14. 24/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη, ΒΔ ορθοπλαγιά. Ξεκίνημα από «Δεσπότη Βαρκά». Σχοινοσυντροφιά : Ν. Blotti - Δ. Λιάγκος. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 1.100μ.

Στη συνέχεια των τεχνικών στοιχείων αυτής της διαδρομής αντιγράφω από το περιοδικό «Ορειβασία», τ. 4, Απρ. 1979, σ. 13-14 και τα εξής συμπληρωματικά : «Προηγουμένως η schoiνοσυντροφιά είχε αποπειραθεί μια κατ' ευθείαν διαδρομή της Πλάκας Συκιάς, την οποία εγκατέλειψε (ελλείπει καρφιών γκολό), μετά 100μ. περίπου (V βαθμός), αφήνοντας καρφιά επί τόπου. Η απόπειρα αυτή βρίσκεται λίγο δεξιότερα από τις δύο απόπειρες και την τελική διαδρομή Μιχαηλίδη - Λεοντιάδη 1959» («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 12).

15. 25/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πυραμίδα, Β-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από Βαθειά Λάκκα. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Σ. Παγανόπουλος. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 500μ. («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1965, σ. 13).

16. 25/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πυραμίδα, ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από «Λάζου». Σχοινοσυντροφιά : Σ. Αντύπας - Χ. Δελαγραμμάτικα - Γ. Γεωργιάδης. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη, υψομ. διαφορά 550μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1959).

17) 25/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πυραμίδα, Β-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από Βαθειά Λάκκα. Σχοινοσυντροφιά : Ν. Blotti - Γ. Τσαμακίδης. Βαθμός Πολύ Δύσκολη ανώτ. όριο, υψομ. διαφορά 500μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1959).

18. 26/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πυραμίδα, Β-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά: Δ. Λιάγκος - Σ. Παγανόπουλος. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 500μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1959).

19. 26/7/59 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Κορυφή Ραιδόλακκα, ΝΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 500μ. («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1965, σ. 13).

20. 28/7/59 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Κορυφή Μαύρα Λιθάρια, ΝΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 250μ. περίπου («Ελληνικό Ύψαιθρο», τ. 253, Ιαν.-Μάρτ. 1971, σ. 25).

21. 11/8/59 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Έξοδος στο ορόσημο του 4ου πύργου. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Κ. Ζολώτας - Ν. Καραπατάκης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 209, Ιούλ.-Αύγ. 1959, σ. 113).

22. 11/8/59 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Παραλλαγή της διαδρομής Avanzo - Mussafia - Trevisini 1938. Σχοινοσυντροφιά: J. Nestgen - Μ. Παρασκευαΐδης - Λ. Λεοντιάδης. Βαθμός

Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 129).

23. 11/8/59 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934. Σχοινοσυντροφιά : R. Pillas - Ε. Τσακινάκης - Θ. Χύτας. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 129).

24. 15/8/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη, ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από «Δεσπότη Βαρκά». Σχοινοσυντροφιά : J. Nestgen - Ν. Καραπατάκης - Δ. Τσαντίλης. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη έως Δύσκολη, υψομ. διαφορά 1.100μ. («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 135-142).

25. 15-16/8/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη, ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή, ξεκίνημα από «Δεσπότη Βαρκά». Σχοινοσυντροφιά : R. Pillas - Ε. Τσακινάκης - Χ. Σταματίου. Βαθμός Πολύ Δύσκολη, υψομ. διαφορά 1.100μ. Ένα «μπιβουάκ» στην ορθοπλαγιά («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 135 και 141-142).

26. 15-17/8/59 ΓΚΙΩΝΑ. Ανώνυμες κορυφές, ΒΔ-Δ ορθοπλαγιά από Πλάκα Συκιάς. Ξεκίνημα από «Δεσπότη Βαρκά» (2η, τριήμερη, προσπάθεια). Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Λ. Λεοντιάδης - Μ. Παρασκευαϊδής. Βαθμός Εξαιρετικά Δύσκολη. Μη ολοκληρωμένη διαδρομή. Δύο «μπιβουάκ», στα τοιχώματα της Πλάκας. Κατάβαση με αλλεπάλληλα ραπέλ («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 135 και 139-141).

27. 13/9/59 ΒΑΡΑΣΟΒΑ. Κύρια κορυφή, ΝΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Σ. Βασιλόπουλος - Λ. Λεοντιάδης - Μ. Παρασκευαϊδής. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 580μ. («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 145-148).

28. 21/9/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Τραγονόρος, ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Ξ. Μπαμπούρας - Μ. Παυλίδης - Α. Νικολάου. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 250μ. («Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τ. 120-121, σ. 12).

29. 26-27/10/59. ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ανώνυμη, ΒΔ-Δ ορθοπλαγιά από Πλάκα Συκιάς. Ξεκίνημα από «Δεσπότη Βαρκά» (3η, διήμερη, προσπάθεια). Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Λ. Λεοντιάδης. Βαθμός Εξαιρετικά Δύσκολη. Πρώτη ολοκληρωμένη διαδρομή. Ένα «μπιβουάκ» πάνω στην ορθοπλαγιά («Το Βουνό», τ. 210, Σεπτ.-Οκτ. 1959, σ. 135, και 139-141).

Η πρόοδος της Ελληνικής αναρρίχησης συνεχίστηκε και το 1960 αργά αλλά σταθερά. Έτσι, είχαμε τη 2η Πανελλήνια Αναρριχητική Σχολή στη Γκιώνα, που διοργανώθηκε από τον Ε.Ο.Σ., καθώς επίσης και την πραγματοποίηση 14 αναρριχητικών διαδρομών στα Ελληνικά βουνά από αναρριχητές του Ε.Ο.Σ. Αθηνών, Σερρών, Πατρών και του Σ.Ε.Ο. Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Από τις 14 αυτές αναρριχήσεις (αριθμός βέβαια μειωμένος έναντι του περυσινού) μία έγινε από δύο σχοινοσυντροφίες και άλλη από τρεις. Επίσης μία σχοινοσυντροφιά αποτελείτο από ξένους ενώ μια άλλη ήταν μικτή.

Αρχίζω με την αναρριχητική Σχολή, παραθέτοντας το σχετικό δημοσίευμα του Μ.Ο.Δ. από το «Βουνό», τ. 215, Ιούλ.-Αύγ. 1960, σ. 116 :

«Η Αναρριχητική Σχολή της Γκιώνας.»

Για την πρώτη πολυήμερη Αναρριχητική Σχολή που λειτούργησε τον Αύγουστο του 1959 στον Όλυμπο, δημοσιεύτηκε εκτεταμένο άρθρο εις το «Βουνό» πέρυσι (σ. 123-133). Την ίδια εποχή εφέτος, λειτούργησε ανάλογη Σχολή στην περιοχή της Γκιώνας. Η Σχολή εγκαταστάθηκε στη βάση της δυτικής ορθοπλαγιάς της Γκιώνας, μισή ώρα έξω από το χωριό Συκιά και διήρκεσε από τις 7 έως τις 15 Αυγούστου.

Διευθυντής και καθηγητής της Σχολής ήταν ο Γιώργος Μιχαηλίδης, στον οποίον εφέτος ανετέθη από το Κ.Σ. όλο το βάρος της οργανώσεως και της λειτουργίας της Σχολής.

Και εφέτος διδάχθηκε συστηματικά η τεχνική του βράχου (ελεύθερη και τεχνητή αναρρίχησης), θεωρητικά και πρακτικά. Η πρακτική διδασκαλία εγίνετο κάθε ημέρα, από το πρωί ως το μεσημέρι, στις γύρω ορθοπλαγιάς, με διαδρομές σχολής.

Η θεωρητική διδασκαλία γινόταν τις απογευματινές ώρες στην Κατασκήνωσι. Συστηματικά τα μαθήματα παρακολουθούσαν οι Ν. Βεντούρας, Θωμ. Κακουλίδης, Α. Καραμήτσας, Ευάγ. Μάιδος, Δημ. Τσαντίλης και Καίτη Μιχαηλίδου - του Τμήματος Αθηνών, οι Β. Γιάτσιος, Π. Μπακάλης, Σ. Χατζηλουκάς - του Τμήματος Σερρών και ο Μ. Κότταρης του Τμήματος Πατρών.

Όπως και πέρυσι υπήρχε και εφέτος κανονικό συσσίτιο, που χάρις στο χαμηλότερο υψόμετρο και την γεινίασι του χωριού ήταν και καλύτερο.

Και η εφετεινή Σχολή απέδωσε ικανοποιητικούς καρπούς, που τους αποδεικνύει και η πραγματοποιηθείσα νέα διαδρομή, από δύο σχοινοσυντροφίες, της οποίας την περιγραφή βλ. στις σελ. 101-104 του τεύχους αυτού, καθώς επίσης το γεγονός, ότι διάφορα Τμήματα ζήτησαν να επαναληφθή η λειτουργία της κοντά τους.

Τις τελευταίες ημέρες της λειτουργίας της Σχολής έφθασαν εκεί και δύο 12μελείς ομάδες, η μία που ανέβηκε στην κορυφή της Γκιώνας από την Σεγδίτσα και η άλλη που ήλθε απ' ευθείας εκεί και παρακολούθησε την λειτουργία της Σχολής».

Συνεχίζω με την παρουσίαση διαφόρων δημοσιευμάτων του 1960.

«Το Βουνό», τ. 213, Μάρτ.-Απρ. 1960, σ. 62 :

«**Ομάς Αναρριχητών.** Στις 22 Μαρτίου έγινε η Γενική Συνέλευσις της Ομάδος Αναρριχητών που κατά το 1959 πραγματοποίησε αρκετές πρώτες δύσκολες αναρριχητικές διαδρομές, στον Όλυμπο, στη Γκιώνα, την Βαράσοβα κ.ά. βουνά. Απεφασίσθη η επέκτασις της δράσεως της Ομάδος και σε αναβάσεις δύσκολων βουνών το χειμώνα και στο εξωτερικό.

Έφορος της Ομάδας εξελέξη ο Γ. Μιχαηλίδης, γραμματεύς ο Σ. Βασιλόπουλος, διαχειριστής ο Λ. Λεοντιάδης και μέλος ο Μιχ. Χριστοδούλου. Στη Δ.Ε., συμμετέχει και ο Έφορος του Τμήματος Κ. Ζάππας».

«Το Βουνό», τ. 214, Μάϊ.-Ιούν. 1960, σ. 84 :

«**Ομάς Αναρριχητών.** Στις 3 Μαΐου πραγματοποιήθηκε η έκτακτη Γενική Συνέλευσις, με θέμα την ανασυγκρότησι της Ομάδας και την επέκτασι της δράσεως της. Επρωτάθη η μετονομασία της σε «Ομάδα Δυσκόλων Ορεινών Αναβάσεων». Οι αναρριχηταί συνέχισαν τις προπονήσεις τους στο Άρμα και το Φλαμπούρι».

«Το Βουνό», τ. 214, Μάϊ.-Ιούν. 1960, σ. 84 :

«Τμήμα Θεσσαλονίκης. Ομάς Σπηλαιολόγων - Αναρριχητών. Η Ομάδα των σπηλαιολόγων - αναρριχητών πραγματοποίησε εξερεύνηση σπηλαίου περί του οποίου εν καιρώ θα δοθούν σχετικά στοιχεία. Έγιναν επίσης και διάφορες ασκήσεις αναρριχήσεως».

Το Φεβρουάριο του 1960 χάσαμε τον Γιάννη Πετρόχειλο. Ορειβάτης - αναρριχητής από πριν τον τελευταίο πόλεμο, με αναβάσεις στις Άλπεις (Μοντ Μπλαν, Μόντε Ρόζα κλπ.) και αναρριχήσεις στα Βαρδούσια κλπ., ήταν από τους πρόδρομους της αναρρίχησης στην Ελλάδα. Μεταπολεμικά ο Πετρόχειλος συνέχισε την δραστηριότητά του τόσο στην αναρρίχηση (Γκιώνα από την πλευρά της Συκιάς, Άρμα κ.α.), όσο και στις σκληρές αναβάσεις (Μύτικας χειμερινή, με μπιβουάκ στους πάγους λίγα μέτρα πριν την κορυφή κ.α.).

Πρώτος πρόεδρος του Σ.Ε.Ο. κατά ην ίδρυσή του. Αργότερα τον απορρόφησε η Σπηλαιολογία όπου και εκεί διέπρεψε στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Πρέπει να πω πως ο Γιάννης εκτός από φίλος και σχοινοσύντροφός μου σε σκληρές αναβάσεις, καθώς και σε εξερευνησεις σπηλαίων, υπήρξε για μένα από τους πρώτους δασκάλους μου - ύστερα από τον Ιάκωβο Σαντοριναίο - που μου δώσανε τα πρώτα μαθήματα τεχνικής βράχου. Και στους δύο οφείλω τιμή και ευγνωμοσύνη.

Οι αναρριχήσεις του 1960

1. 8/5/60 ΔΙΡΦΗ. Πρόβουνο «Βράχος Άνω Στενής», ΒΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου. Βαθμός Πολύ Δύσκολη ανώτερο όριο, περάσματα Α1 και Α2, υψομ. διαφορά 120μ. (εφημ. «Αθλητική Φωνή» 27/6/60).

2. 5/6/60 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Μιχαηλίδη - Πινάτση 1955. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου - Β. Μωϋσιάδης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. (εφημ. «Αθλητική Φωνή» 27/6/60).

3. 5-7/6/60 ΑΘΩΣ. Ψηλότερη κορυφή, ΝΔ ορθοπλαγιά (Αγ. Παύλου). Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Ι. Αποστολίδης - Ε. Αρβανιτίδης. Βαθμός Δύσκολη, δύο «μπιβουάκ» στην ορθοπλαγιά («Εκδρομικά Χρονικά», Ιούλ. 1960).

4. 6/6/60 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Avanzo - Mussafia - Trevisini 1938. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου - Β. Μωϋσιάδης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. (εφημ. «Αθλητική Φωνή» 27/6/60).

5. 6/6/60 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πύργος, ανατολική ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Δ. Λιάγκος. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 300μ. («Ορειβάσια» Παράρτημα, Απρ.-Ιούν. 1960).

6. 7/6/60 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, βόρεια κόψη. Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Π. Ευσταθίου. Βαθμός Πολύ δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. (εφημ. «Αθλητική Φωνή» 27/6/60).

7. 12/6/60 ΧΕΛΜΟΣ. Κορυφή Νεραϊδόραχη, ανατολική ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή «direttissima». Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Λ. Λεοντιάδης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 700μ. («Το Βουνό», τ. 215, Ιούλ.-Αύγ. 1960, σ. 98-102).

8. 19/7/60 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Παραλλαγή της διαδρομής Μιχαηλίδη - Πινάτση 1955. Σχοινοσυντροφιά : J. Riera - J. Ylla. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 216, Σεπτ.-Οκτ. 1960, σ. 142).

9. 12/8/60 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Ξεροβούνι (ή Βουνό της Συκιάς), ΝΔ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφίες : 1) Γ. Μιχαηλίδης - Καίτη Μιχαηλίδου - Δ. Τσαντίλης, 2) Στ. Χατζηλουκάς - Μ. Κότταρης - Π. Μπακάλης, 3) Β. Γιάτσιος - Θ. Κακουλίδης - Ν. Βεντούρας. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 215, Ιούλ.-Αύγ. 1960, σ. 104).

10. 14/8/60 ΓΚΙΩΝΑ. Ανώνυμη κορυφή κεντρικής κορυφογραμμής, ΒΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Ξεκίνημα από «Δεσπότη Βαρκά» (αριστερά από την Πλάκα Συκιάς). Σχοινοσυντροφίες : 1) Γ. Μιχαηλίδης - Καίτη Μιχαηλίδου - Ευ. Μάϊδος, 2) Στ. Χατζηλουκάς - Π. Μπακάλης - Β. Γιάτσιος. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 1.100μ. («Το Βουνό», τ. 215, Ιούλ.-Αύγ. 1960, σ. 101-104).

11. 25-26/8/60 ΤΥΜΦΗ. Κορυφή Γκαμήλα, ανατολική ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : G. Magnone - Σπ. Αντύπας. Βαθμός Πολύ Δύσκολη ανώτερο όριο, υψομ. διαφορά 450μ., ένα «μπιβουάκ» στην ορθοπλαγιά («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 28-29).

12. 29-30/10/60 ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ. Κορυφή Γκίγκικλος, βόρεια ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Θ. Ιγγλέσης. Βαθμός Πολύ Δύσκολη κατώτερο όριο, υψομ. διαφορά 850μ., ένα «μπιβουάκ» στην ορθοπλαγιά («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 31-32).

13. 29-30/10/60 ΛΕΥΚΑ ΟΡΗ. Κορυφή Γκίγκικλος, ΒΔ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Ο. Κωλέτης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαδρομή 950μ., ένα «μπιβουάκ» στην ορθοπλαγιά («Ορειβασία», τ. 2, Οκτ. 1966, σ. 15).

14. 13/11/60 ΑΡΤΕΜΙΣΙΟ. Κορυφή Μαλεβός, ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Ίντα Μπότσα. Βαθμός Έως πολύ δύσκολη, υψομ. διαφορά 150μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Ιαν.-Μάρτ. 1961).

Πριν προχωρήσω θα παραθέσω μικρό απόσπασμα από τον απολογισμό δράσης του Ε.Ο.Σ. το 1960 όπως δόθηκε αυτός από τον Γεν. Γραμματέα του Κ.Σ. κ. Νάσο Τζάρτζανο κατά τη Γενική Συνέλευση των Αντιπροσώπων του Ε.Ο.Σ. στις 15 Απριλίου 1961 στη Χαλκίδα («Το Βουνό», τ. 220, Μάϊ.-Ιούν. 1961, σ. 67) :

«Το Κ.Σ. οργάνωσε με μεγάλην επιτυχίαν δύο σημαντικές ορειβατικές εκδηλώσεις: την 20ήν Πανελλήνιον Ορειβατικήν Συγκέντρωσιν και την Αναρριχητικήν Σχολήν. Η απήχησις της πρώτης υπήρξε τοιαύτη ώστε να ξεπεράσῃ τα όρια της ορειβατικής μας οικογενείας και να αποτελέσει μίαν σοβαράν τουριστικήν εκδήλωσιν, με τους συγκεντρωθέντας εις τας κορυφάς του Ολύμπου, από κάθε γωνίαν ελληνικής γης, 300 περίπου ορειβάτας. Η Αναρριχητική Σχολή εξ' άλλου, η οποία κατά το παρελθόν έτος ελειτούργησεν

εις την Γκιώναν, υπό την διεύθυνσιν του πεπειραμένου Έλληνος αναρριχητού Γ. Μιχαηλίδη, έδωσε την ευκαιρία εις μέλη μας της νέας γενεάς να εκπαιδευθούν εις την νέαν τεχνικήν, του τόσοσ πολυτίμου δια την ορειβασίαν κλάδου της αναρριχήσεως. Τα θεμέλια τα οποία ετέθησαν το 1959, με την λειτουργίαν της πρώτης μεγάλης Αναρριχητικής Σχολής εις Όλυμπον και τα πολύτιμα διδάγματα της, παρουσία των δύο Γάλλων διακεκριμένων ορειβατών Rene Pillas και Jacques Nestgen, απέδωσαν πολυτίμους καρπούς».

Σχόλια Ν. Νέζη

Εκτός από τις παραπάνω αναφερόμενες αναρριχητικές διαδρομές, έγιναν από το Σ.Ε.Ο. Θεσσαλονίκης μία αναρριχητική σχολή στον Ομβρενό (15/2/59), αναρριχητικές ασκήσεις στον Άγιο Γεώργιο στα Κερδύλια (25/3/59), καθώς και μία πρώτη αναρρίχηση στον Άθω (;/4/59) από τους Ι. Αποστολίδη, Γ. Χανίδη, Σ. Στούμπο και Κ. Αποστολίδη.

Αναρριχητικές διαδρομές έγιναν ακόμη στις :

21/6/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Πυραμίδα, Β-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή από Βαθιά Λάκκα, IV+. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Ί. Μπότσα - Δ. Κυριακού.

23/7/59 ΓΚΙΩΝΑ. Κορυφή Φούρκα - Πυραμίδα, Β-ΒΔ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή, 200μ., III. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Κυριακού - Σ. Παγανόπουλος.

13/11/60 ΑΡΤΕΜΙΣΙΟ. Κορυφή Μαλεβό, ΒΑ ορθοπλαγιά/κόψη. Πρώτη διαδρομή, 150μ., IV+. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Ί. Μπότσα.

Επίσης διάφορες αναρριχήσεις έγιναν και σε χαμηλά βουνά, όπως στα Όνεια όρη (30/8/59) και στη Μονεμβασιά (6/6/60) από μέλη του Σ.Ε.Ο. Αθηνών, και στο Μεγάλο Αρμένι της Πάρνηθας (31/5/59) από μέλη του Πεζοπορικού.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1961 - 1962

Στο τομέα των αναρριχητικών διαδρομών, το 1961, είχαμε 15 αναρριχήσεις από μέλη Τμημάτων του Ε.Ο.Σ. : Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Σερρών, Πατρών, Λιτοχώρου, των «Δυνάμεων Καταδρομών» και του Σ.Ε.Ο. : Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Επίσης λειτούργησαν και οι κατά τόπους σχολές του Ε.Ο.Σ. Αθηνών και Θεσσαλονίκης, του Σ.Ε.Ο. Αθηνών και Θεσσαλονίκης, του Πεζοπορικού Ομίλου Αθηνών και της Ε.Ο.Φ.

Άλλα αναρριχητικά γεγονότα του 1961 ήταν η αποστολή στο Chamonix του Κώστα Πινάση για να πάρει μέρος σε αναρριχητικές διαδρομές στις Άλπεις, η μετάβαση του γράφοντος στην Πάτρα για εκπαιδευτική προσφορά κ.ά.

Το κορυφαίο γεγονός του 1961 αποτέλεσε και πάλι η λειτουργία της ετήσιας πανελληνίας αναρριχητικής σχολής του Ε.Ο.Σ., τρίτης κατά σειρά. Στο «Δελτίον Πληροφοριών» του Ε.Ο.Σ.-Τμήμα Αθηνών, τ. 17, Οκτ.-Νοέμ. 1961, σ. 1 διαβάζω :

«Ένα από τα σημαντικότερα ορειβατικά γεγονότα του περασμένου διμήνου ήταν η λειτουργία το πρώτο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου, της Αναρριχητικής Σχολής στον Όλυμπο. Στην σχολή αυτή έλαβαν μέρος μέλη των διαφόρων Τμημάτων του Ε.Ο.Σ., την οργάνωσι όμως ανέλαβαν κατ' εντολήν του Κ.Σ. μέλη του Ο.Δ.Ο.Α. του Τμήματος Αθηνών. Σχετικά θα δημοσιευθούν στο «Βουνό» από τον αρχηγό - διευθυντή της Σχολής κ. Γ. Μιχαηλίδην. Πραγματοποιήθηκαν ενδιαφέρουσες αναρριχητικές διαδρομές στο Στεφάνι.»

Οι εργασίες της Σχολής αυτής, καθώς και πολλά τεχνικά στοιχεία καταγράφονται σε μακροσκελές άρθρο του υποφαινόμενου με τίτλο **«Η Γ Αναρριχητική Σχολή στον Όλυμπο. Διαπιστώσεις, προβλήματα και συμπεράσματα»** που δημοσιεύθηκε στο «Βουνό», τ. 222, Σεπτ.-Οκτ. 1961, σ. 130-139. Αντιγράφω τμήμα από τον πρόλογο :

«Το πρώτο δεκαπενθήμερο του περασμένου Αυγούστου, λειτούργησε και πάλιν η καθιερωμένη ετήσια Αναρριχητική Σχολή, που διοργανώνει το Κεντρικόν Συμβούλιον του Συνδέσμου μας. Η εφετεινή Σχολή, τρίτη κατά σειράν, εγκατεστάθη στον Όλυμπο, στο οροπέδιο του Προφήτη Ηλία, στο ίδιο ακριβώς σημείο που είχαν στηθεί τα αντίσκηνα της πρώτης, το 1959. Η περυσινή δεύτερη Σχολή, έγινε, ως γνωστόν, στην Γκιώνα, με κατασκήνωσι στη βάση της Δ. ορθοπλαγιάς της, έξω από το χωριό Συκιά.»

Εφέτος, η πείρα των δύο προηγούμενων Σχολών βοήθησε στο να αποφευχθούν τυχόν λάθη, έτσι ώστε η επιτυχία σε ορισμένους τομείς, όπως στον επισιτιστικό κ.τ.λ. να είναι μεγαλύτερη. Από απόψεως συμμετοχής ορειβατών, ο αριθμός ήταν μεν μεγαλύτερος από τη Σχολή της Γκιώνας, υστερούσε όμως από τον αριθμό του 1959 στον Όλυμπο όπου φθάσαμε τους 32. Εφέτος δεν ξεπεράσαμε τους 17. Οι Δυνάμεις Καταδρομών, που συνεργάζονται στενά με τον Ε.Ο.Σ. έδωσαν και εφέτος το παρόν, με αντιπρόσωπο έναν μόνιμο υπαξιωματικό. Δυστυχώς, λόγοι υπηρεσιακοί δεν επέτρεψαν την συμμετοχή ενός ακόμη μόνιμου υπαξιωματικού, που επρόκειτο επίσης να συμμετάσχει. Στη Σχολή του 1959 τα Λ.Ο.Κ. έλαβαν μέρος με διμελή ομάδα.

Εκεί που υπερείχαμε εφέτος ήταν ο αριθμός των εκπροσώπων του ωραίου φύλου. Είχαμε τρεις αναρριχήτριες, ενώ τα δύο προηγούμενα χρόνια μόλις από μία. Τα μέλη του Ε.Ο.Σ. που συμμετείχαν στην Σχολή του Ολύμπου, ήταν τα εξής: Τμήμα Αθηνών : Νίνα Κωσταρέ, Δέσποινα Μαλκότση, Κλειώ Σίνα, Μ. Ιδοσίδης, Θωμ. Κακουλίδης, Α. Καραμήτσας, Ευάγ. Μάϊδος, Γ. Μιχαηλίδης. Δυνάμεις Καταδρομών : Τ. Μπαλτούμης. Τμήμα Σερρών : Α. Ατζάρας, Ν. Κυριακίδης, Σ. Χατζηλουκάς. Τμήμα Θεσσαλονίκης : Κ. Σφύκας, Θ. Χύτας. Ομάς Λιτοχώρου : Α. Βούρος, Κ. Ζολώτας. Τμήμα Πατρών : Μ. Κότταρης.....

Η Σχολή έγινε για προχωρημένους αναρριχητάς, για να τελειοποιήσουν την τεχνική τους και να κατατοπισθούν με τις νέες εξελίξεις, που δοκιμάστηκαν τα τελευταία χρόνια σε ελληνικές ορθοπλαγιές. Όμως, εκτός από προχωρημένους είχαμε και λίγους αρχαρίους, οι οποίοι με την πολύωρη καθημερινή επαφή τους με τον βράχο, κατατοπίστηκαν πολύ γρηγορότερα απ' ό,τι περιμέναμε. Αυτό βέβαια οφείλετο και σε άλλο λόγο : Πριν έρθουν στη Σχολή είχαν γνωρίσει και αγαπήσει το βουνό, ανεβαίνοντας σε κορυφές από τον εύκολο δρόμο. Δηλαδή πρώτα πέρασαν από το στάδιο των απλών αναβάσεων και ύστερα τους γεννήθηκε η επιθυμία να παρακολουθήσουν μαθήματα αναρριχίσεως. Έτσι, η αναρρίχησης ήταν γι' αυτούς η φυσική ορειβατική τους εξέλιξις.

Οι λίγοι αυτοί αρχάριοι πήραν κατά το διάστημα της Σχολής στερεές βάσεις, με τις οποίες θα ξεκινήσουν για την αναρριχητική τους καριέρα. Έτσι μια ημέρα, όταν θα αποκτήσουν και την πείρα, θα είναι πια οι ολοκληρωμένοι ορειβάτες μας. Πρέπει να ξέρουν όμως πως αυτήν την πείρα κανείς δεν την αποκτά παρακολουθώντας σχολές ή διαβάζοντας αναρριχητικά κείμενα, αλλά μόνον πραγματοποιώντας αναρριχητικές διαδρομές σε δύσκολα βουνά.

Τόσον οι λίγοι αρχάριοι, όσον και οι προχωρημένοι, όλοι νεαροί στην ηλικία, έζησαν το δεκαήμερο διάστημα των ασκήσεων μέσα σε μια καθαρά ορειβατική ατμόσφαιρα συναδελφώσεως, αλληλεγγύης και αγάπης. Πειθαρχικοί, προσεκτικοί και μετρημένοι επάνω στον βράχο, αφωσιωμένοι στη δουλειά τους, σεμνοί, χωρίς εγωισμούς, έδειξαν πως έχουν την κατάλληλη ορειβατική αγωγή. Ακόμα απέδειξαν πως έχουν συλλάβει το πραγματικό νόημα της ορειβασίας και την πραγματική αποστολή της Σχολής.

Αλοίμονο στην ορειβασία του τόπου εκείνου όπου οι ορειβάτες δεν ένοιωσαν πως η τεχνική της αναρριχίσεως αποτελεί μόνον το μέσον για την κατάκτηση του δύσκολου βουνού. Αλοίμονο στην ελληνική ορειβασία, αν ποτέ εισχωρήσουν άτομα χωρίς την αγνή ορειβατική νοοτροπία. Άτομα που θα σκαρφαλώνουν στο βουνό, όχι για το βουνό, αλλά μόνο για να αναρριχηθούν, που θα βλέπουν το βουνό σαν αθλητικό πεδίο και τόπον συναγωνισμού, με επιδόσεις, πρωταθλήματα και ρεκόρ. Άτομα με παρόμοια νοοτροπία είναι ανεπιθύμητα στην ορειβατική μας οικογένεια, γιατί αργά ή γρήγορα θα μολύνουν το βουνό, αφού τίποτα δεν θα μπορέσει να τους εμποδίσει στο να παρουσιάσουν κάποτε, σε δεδομένη στιγμή, ψεύτικες επιτεύξεις, απλώς και μόνον για την δημιουργία θορύβου γύρω απ' τ' όνομά τους. Μια τέτοια απαράδεκτη κατάσταση θα εσήμαινε την καταστροφή της ελληνικής ορειβασίας. Για το λόγο αυτό, δεν είναι αρκετό να ευχηθούμε μόνο να μη μας βρει το κακό αυτό και να μένουμε με σταυρωμένα τα χέρια. Όσοι αγαπάμε το βουνό και ιδίως το δύσκολο βουνό, πρέπει να το περιφρουρήσουμε από έναν παρόμοιο κίνδυνο.....».

Συνεχίζω με την παρουσίαση και άλλων δημοσιευμάτων :

«Το Βουνό», τ. 222, Σεπτ.-Οκτ. 1961, σ. 159 :

«**Ομάς Δύσκολων Ορ. Αναβάσεων.** Στη Γεν. Συνέλευσι της 18ης Οκτωβρίου εξελέγη η νέα Δ.Ε. της Ομάδος Δυσκόλων Ορεινών Αναβάσεων (Ο.Δ.Ο.Α.), που απετελέσθη από τους κ.κ. Γ. Μιχαηλίδην έφορον, Στ. Βασιλόπουλον γραμματέα, Λ. Λεοντιάδην διαχειριστήν και Χρ. Σταματίου μέλος. Στη Δ.Ε. συμμετέχει και ο Έφορος του Τμήματος κ. Κ. Ζάππας.»

«Το Βουνό», τ. 223, Νοέμ.-Δεκ. 1961, σ. 176 :

«**Ελληνική παρουσία.** Τις τελευταίες ημέρες του Αυγούστου 1961, το στέλεχος του Τμήματος Αθηνών του Συνδέσμου μας Κώστας Πινάτσης, ύστερα από σχετική πρόσκλησι που απευθύνθηκε προς τον Ε.Ο.Σ. από το Γαλλικό Υπουργείον Αθλητισμού και Νεότητας, μέσω της εδώ Γαλλικής Πρεσβείας, είχε την ευκαιρία να παρακολουθήσει ασκήσεις ορειβασίας και αναρριχήσεως στο *Chamonix* της Γαλλίας - με τη βοήθεια και του διευθυντού της Ε.Ν.Σ.Α. κ. *Jean Franco* - στο Κέντρον Εκπαιδεύσεως της Εθνικής Ενώσεως Ορεινών Κέντρων του *La Tour*.

Κατά την διάρκεια της εκεί παραμονής του, ο Κώστας Πινάτσης μελέτησε τον τρόπο λειτουργίας της Ενώσεως αυτής - που διαθέτει δεκάξη κέντρα σε διάφορα σημεία των Άλπεων - όπου διδάσκεται η αναρρίχησης σε πάγο και βράχο και το σκι και συμμετέσχε σε ενδιαφέρουσες αναβάσεις-αναρριχήσεις, που έκαμαν οι πιο προχωρημένοι μαθητές του Κέντρου της *La Tour*. Έτσι, εκτός από την κλασική ανάβασι στο Λευκό Όρος, συμμετέσχε στις αναρριχήσεις των *Aiguilles du Moine* και *du Nonne*, που η πρώτη περιελάμβανε καθαρή αναρρίχηση υψομετρικής διαφοράς 600μ. και η δεύτερη 500μ. με χρήσι κατά τας καταβάσεις συστήματος ραπέλ κλπ.

Γενικά, η παρουσία του Κώστα Πινάτση στις εκδηλώσεις αυτές του *Chamonix* υπήρξε χρήσιμη για τον ίδιο, αλλά και για τον Ε.Ο.Σ., που έδειξε ακόμα μια φορά, πως διαθέτει πολυάριθμα στελέχη ικανά να πραγματοποιήσουν δύσκολες αναρριχήσεις ποικίλων μορφών και σε βουνά έξω από την Ελλάδα.»

Στο ίδιο τεύχος και στη σ. 186 διαβάζω :

«**Τμήμο Πατρών. Αναρρίχησης.** Ύστερα από σχετική πρόσκλησι, έφθασε στην πόλι μας στις 11 Νοεμβρίου ο γνωστός αναρριχητής και στέλεχος του Συνδέσμου μας Γιώργος Μιχαηλίδης, που το ίδιο βράδυ έκαμε στα γραφεία του Τμήματος θεωρητικό μάθημα τεχνικής της αναρριχήσεως, στα νέα μέλη που εκδηλώνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για την αναρρίχηση. Την επομένη έγινε πρακτική εφαρμογή στην Ν.Δ. ορθοπλαγιά της Βαράσοβας. Και τα δύο μαθήματα τα παρακολούθησαν με μεγάλο ενδιαφέρον τα μέλη της Αναρριχητικής Ομάδας του Τμήματος που παρουσιάζει τώρα τελευταία ενδιαφέρουσα δράσι.

Ελπίζεται πως το ερχόμενο καλοκαίρι οι Πατρινοί αναρριχηταί, μαζί με τους Αθηναίους συναδέλφους τους, θα επιχειρήσουν διάφορες νέες διαδρομές στην Βαράσοβα.»

«Δελτίον Πληροφοριών Ε.Ο.Σ. Τμήμα Αθηνών», τ. 17, Οκτ.-Νοέμ. 1961, σ. 2 :

«**Αναρριχητική εξόρμησις.** Όπως κάθε χρόνο έτσι και εφέτος στις 15 Οκτωβρίου στο Άρμα της Πάρνηθας θα πραγματοποιηθή η ετησία αναρριχητική

εξόρμησις. Στην εξόρμησι αυτή μπορεί να λάβει μέρος όποιος θέλει.» Θα γίνουν εύκολες και δύσκολες αναρριχήσεις, έτσι ώστε όλοι να γνωρίσουν την χαρά της αναρριχήσεως. Μετά την εξόρμησι θα συνεχισθούν οι τακτικές προπονήσεις αναρριχήσεως. Πληροφορίες από τον κ. Γ. Μιχαηλίδην».

«Δελτίον Πληροφοριών Ε.Ο.Σ.-Τμήμα Αθηνών», τ. 18, Δεκ. 1961-Ιαν. 1962, σ. 3 :

«**Διάλεξις Toni Hiebeler.** Στις 4 Δεκεμβρίου και ώρα 19.30 θα γίνει στην Αίθουσα της Αρχαιολογικής Εταιρίας διάλεξις με προβολή κινηματογραφικής ταινίας και εγχρώμων διαφανειών με θέμα την «πρώτη χειμερινή ανάβασι της Β. ορθοπλαγιάς του Άϊγκερ». Ομιλητής ο αρχηγός της ομάδος κ. Τόνι Χίμπελερ.

Την διάλεξιν θα τιμήσει η Α.Β.Υ. ο Διάδοχος.

Είσοδος μόνον δια προσκλήσεων που θα δοθούν στα μέλη μας στα γραφεία. Επειδή τα μέλη μας είναι περισσότερα από τις θέσεις παρακαλούνται οι ενδιαφερόμενοι εγκαίρως να ζητήσουν τις σχετικές προσκλήσεις.

Ο Τόνι Χίμπελερ ήλθε κατόπιν προσκλήσεως του Κ.Σ. και θα φιλοξενηθή από τον Ε.Ο.Σ. Θα ομιλήσει επίσης εις Βόλον.».

«Φυσιολατρικοί Ορίζοντες», τ. 136, Μάϊος-Ιούνιος 1961, σ. 90 :

«**Αναρριχητική Σχολή.** Με την καλλιτεύρεση του καιρού άρχισαν τα μαθήματα αναρριχήσεως επί βράχου. Πολλοί παλαιοί και νέοι μαθηταί παρακολουθούν τα συστηματικά μαθήματα της Σχολής, η οποία δεν διέκοψε διόλου τα μαθήματά της καθ' όλην την διάρκεια του χειμῶνος (μαθήματα χειμερινής ορειβασίας). Η διαρκής εξάσκησις από τη Σχολή των ορειβατών μας οι οποίοι εννοούν στο σύνολόν τους να γίνουν κάτοχοι όλων των τεχνικών μέσων και μεθόδων της ορειβασίας, μας ανοίγει ευοίωνες προοπτικές για το μέλλον του τμήματος, αλλά και γενικώς της ορειβασίας. Ελπίζεται εντός του Μαΐου ο ρυθμός των μαθημάτων να φθάσει εις το σημείον να υπάρχει κάθε εβδομάδα, πλην των θεωρητικών και μία τουλάχιστον πρακτική εκπαίδευσις σε βράχους της Σχολής. Τούτο εκ των δεδομένων δύναται να θεωρηθή ότι θα πραγματοποιηθή γνωστής ούσης της επιμελείας και προσηλώσεως των ορειβατών στην εκπαίδευσή των στη Σχολή, την οποία θεωρούν όχι καθήκον, αλλά ανάγκην.».

Εκτός από τα πιο πάνω δημοσιεύματα, πρέπει να αναφέρω και δύο ακόμα ενδιαφέροντα κείμενα που παρουσιάστηκαν από το «Βουνό», τ. 220, Μάϊ.-Ιούν. 1961 :

1. σ. 76-79 άρθρο του Πέτρου Μπρούσαλη με τίτλο «**Νέες εξελίξεις στην αναρριχητική ασφάλισι**» και

2. σ. 183 μεταφρασμένο άρθρο για αναρρίχησι στη Γκαμήλα, που παραθέτω στη συνέχεια : «**Αναρρίχησις στη Γκαμήλα.** Παραθέτουμε κατωτέρω, σε πιστή μετάφρασι από τα «Annales 1960» του γαλλικού Groupe de Haute Montagne (Οκτώβριος 1961) την αναρρίχησι που έγινε στη Γκαμήλα, τον Αύγουστο του 1960, από τον γνωστό Γάλλο ορειβάτη και αναρριχητή Guido Magnone και τον Έλληνα Σπύρο Αντύπα, για την ακρίβεια που έχει η περιγραφή αυτή της αναρριχήσεως - της μόνης σημαντικής αναρριχήσεως που έγινε σε ελληνικό βουνό, έξω από τον κύκλο του Ε.Ο.Σ.

Όρος Τύμφη. Κορυφή Γκαμήλα.

Ανατολική ορθοπλαγιά - Κεντρική πτύχωσης (pilier).

Αρχίζουμε από τη βάση διέδρου-καπνοδόχου που διακόπτεται από μικρά αρνητικά τμήματα, που τα υπερβαίνουμε εύκολα (IV). Τραβερσάρουμε προς τ' αριστερά 5-6 μέτρα για να πιάσουμε την κόψη στην πλευρά του διέδρου. Την εγκαταλείπουμε έπειτα από λίγο, ανεβαίνοντας λοξά δεξιά για να φθάσουμε στο βάθος του διέδρου (III-III+).

Ανεβαίνουμε στο βάθος του διέδρου ένα μήκος σχοινοῦ (εύκολα τμήματα, διακοπτόμενα από περάσματα IV). Το βάθος του διέδρου μετατρέπεται σε σχισμή-καπνοδόχο αρνητική. Τραβούμε τότε προς τ' αριστερά έως ένα μικρό σπηρούνι που βρίσκεται ακριβώς στην κόψη που χωρίζει το κεντρικό δίδρο από ένα δευτερεύον δίδρο. Ανεβαίνουμε από την πρώτη κάθετη σχισμή έως ένα αρνητικό τμήμα (V) που το περνούμε με τεχνητή (A2). Από πάνω ένα μήκος σχοινοῦ ελεύθερης αναρριχίσεως (IV+ και V), έως ένα δεύτερο αρνητικό τμήμα κομμένο από πλατεία σχισμή-καπνοδόχο.

Ελλείπει μεγάλων ξυλίνων γωνιών τραβερσάρουμε αριστερά τρία μέτρα σε μια πλάκα (VI), για να φθάσουμε ένα άλλο σύστημα σχισμών αριστερότερα που διακόπτεται από το ίδιο αρνητικό τμήμα. Υπερβαίνουμε το αρνητικό πέρασμα από μια πλατεία σχισμή (A2, V-, A3), έως ένα καλό πατάρι. Από πάνω συνεχίζουμε μέσω του ιδίου συστήματος σχισμών. Σε ένα μεγάλο μήκος σχοινοῦ βρίσκουμε μια σειρά περασμάτων IV, V και V+ με αρνητικά τμήματα. Εγκαθιστάμεθα με κόπο σε ένα κοίλωμα της ορθοπλαγιάς (διανυκτέρευσις).

Πάνω από το σημείο διανυκτερεύσεως και προς τα δεξιά, μπορεί ν' αναρριχθῆ κανείς κατ' ευθείαν από την αρνητική καπνοδόχο, ύψους 7-8 μέτρων, ή να προχωρήσει από την αριστερή κόψη και να τραβερσάρει μία πλάκα (εύκολη), για να φθάσει το άνω μέρος της καπνοδόχου, που οδηγεί σε ένα σαμάρι (καλύτερη τοποθεσία για διανυκτέρευσι). Από αυτό το σαμάρι αναρριχόμεθα με σύστημα Dulfer (IV+, V για 5-6μ.) κατ' ευθείαν πάνω από το σαμάρι. Υπερβαίνουμε δύο μικρά αρνητικά τμήματα ακριβώς από πάνω (σαθρός βράχος), έως ένα αρνητικό τμήμα που φράσσει το δρόμο και που υποχρεώνει να τραβερσάρουμε τρία μέτρα αριστερά.

Σ' αυτό το σημείο οι μεγάλες δυσκολίες τελειώνουν. Ανεβαίνουμε εύκολα μια σειρά από δίδρα-σχισμές, με κατεύθυνσι προς τα δεξιά (μερικά μικρά περάσματα IV). Έπειτα από πολλά μήκη σχοινοῦ ανεβαίνουμε ένα εύκολο ζωνάρι-σάρρα και τελικά φθάνουμε στην κορυφή, έπειτα από δύο σειρές διέδρων. Βγαίνουμε 15μ. αριστερότερα από την κορυφή, δια μέσου μιας πολύ μικρῆς σχισμῆς. Ὁρες καθαρῆς αναρριχίσεως : δώδεκα.».

Με τη φροντίδα του Σ.Ε.Ο. Αθηνών εκδόθηκε το 1961 στα Ελληνικά, το βιβλίο του Noel Blotti «**Στοιχεία αναρριχίσεως βράχου**» σε μετάφραση από τα Γαλλικά της Κατερίνας Γκέκα. Σελίδες 43 (φωτοτυπημένες) με 200 σχέδια. Στην έκδοση βοήθησε αποτελεσματικά η Δέσποινα Αντωνιάδη.

Οι αναρριχήσεις του 1961

1. 7/5/61 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Κορυφή Κούβελος, ΝΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Ί. Μπότσα - Θ. Ιγγλέσης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 750μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Ιούλ.-Σεπτ. 1961).

2. 28/5/61 ΚΑΝΤΗΛΙ (Ευβοίας), ΝΔ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Ι. Καννάς. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 600μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Ιούλ.-Σεπτ. 1961).

3. 28/5/61 ΚΑΝΤΗΛΙ (Ευβοίας), ΝΔ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Δ. Λιάγκος - Β. Ανδρώνης. Βαθμός Μέτρια Δύσκολη, υψομ. διαφορά 600μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Ιούλ.-Σεπτ. 1961).

4. 2/7/61 ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ. Κορυφή Κούκος, Ν-ΝΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Χ. Χατζηνικολάου. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 1.000μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Ιούλ.-Σεπτ. 1961).

5. 28/7/61 ΤΥΜΦΗ. Κορυφή Γκαμήλα, νότια χαράδρωση. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : 1η Σ. Αντύπας - Χ. Δελαγραμμάτικα, 2η Γ. Τσαμακίδης - Ο. Κωλέτης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 350μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1961).

6. 1/8/61 ΤΥΜΦΗ. Κορυφή Αστράκα, Β-ΒΑ ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Φ. Γαληνός. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 250μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1961).

7. 2/8/61 ΤΥΜΦΗ. Κορυφή Μεσοράχη Γκαμήλας, ανατολική κόψη. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Σ. Αντύπας - Χ. Δελαγραμμάτικα. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 300μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Οκτ.-Δεκ. 1961).

8. 2/8/61 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934. Πρώτη Μοναχική. Ε. Αρβανιτίδης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Εκδρομικά Χρονικά» Σεπτ. 1961, σ. 208).

9. 11/8/61 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Νέα διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Μιχαηλίδης - Τ. Μπαλτούμης - Σ. Χατζηλουκάς. Βαθμός Δύσκολη ανώτερο όριο, έξοδος στο γεφυράκι νότια της προκορυφής, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 222, Σεπτ.-Οκτ. 1961, σ. 136).

10. 11/8/61 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Μιχαηλίδη - Ζολώτα - Καραπατάκη 1959. Σχοινοσυντροφιά : Π. Ιδοσίδης - Θ. Χύτας - Ε. Μάϊδος. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 222, Σεπτ.-Οκτ. 1961, σ. 135).

11. 12/8/61 ΟΛΥΜΠΟΣ. Κορυφή Στεφάνι, Α-ΒΑ ορθοπλαγιά. Επανάληψη της διαδρομής Comici - Escher 1934. Σχοινοσυντροφιά : Κ. Ζολώτας - Α. Ατζάρας. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφορά 200μ. («Το Βουνό», τ. 222, Σεπτ.-Οκτ. 1961, σ. 136).

12. 27-28/9/61 ΤΥΜΦΗ. Κορυφή Γκαμήλα, βόρεια κόψη. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Π. Ιδοσίδης - Δ. Τσαντίλης. Βαθμός Πολύ Δύσκολη, υψομ. διαφορά 450μ., ένα μπιβουάκ στην ορθοπλαγιά («Το Βουνό», τ. 222, Σεπτ.-Οκτ. 1961, σ. 146-148).

13. 1/10/61 ΓΕΡΑΝΕΙΑ. Κορυφή Μεγάλη Ντουσκιά, βόρεια ορθοπλαγιά. Πρώτη διαδρομή. Σχοινοσυντροφιά : Γ. Τσαμακίδης - Φ. Γαληνός - Ο. Κωλέτης. Βαθμός Δύσκολη, υψομ. διαφ. 180μ. («Ορειβασία» Παράρτημα, Ιαν.-Μάρτ. 1962).